

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Видання Історичного клубу "Холодний Яр"

Передплатний індекс 33545

ПРЕЗЕНТАЦІЇ КНИЖОК НА ДОНБАСІ

Повернення національної пам'яті та героїчного минулого є метою діяльності Історичного клубу "Холодний Яр".

До Дня українського прапора та Дня Незалежності учасники історичного клубу презентували нові книги для військовослужбовців 26-ї артилерійської бригади ім. Романа Дашкевича, які боронять суверенітет і територіальну цілісність нашої країни в російсько-українській війні на Донбасі. Участь у заходах взяли комбриг Андрій Гаспарян, командир та особовий склад 5 бойових підрозділів.

Для більшості українців період Визвольної війни доби УНР – темна пляма історії, не вивчена або навмисне перекошена на користь окупанта. "Нас закликають не ге-

роїзувати наших предків, натомість московські пропагандисти називають бандитами тих, хто боронив рідну землю, а героями – загарбників", – Роман Коваль.

Було презентовано книги про героїв війни доби УНР та війни сучасної. "Житомирщина в боротьбі" містить сотні біографій козаків, старшин та отаманів Житомирського краю, "Жінки у Визвольній війні 1917 – 1930" – книга про героїнь Визвольних змагань, а книга "Донбас: радість і біль. 2014 – 2020" – про історію сучасних борців за волю України.

Військовослужбовці мали можливість почути унікальні історичні пісні у виконанні бандуриста Тараса Силенка. Розповіді про славні сторінки історії під супровід

сакрального для українців музичного інструмента мають особливий вплив на свідомість.

Під час виступів перед військовими, які сьогодні боронять Україну від ворога на рідному для Романа Ковалю Донбасі, автор наголошував також на необхідності вивчати історію не лише своєї країни, а й свого роду. Збереження національної пам'яті, на його думку, є запорукою перемоги.

Подяка співорганізаторам зустрічі – Ігореві Гавришишину та Музбату.

Слава воїнам України!

Марія ЛЯЩЕНКО

Бахмут

На світліні авторки – один із підрозділів 26-ї Окремої артилерійської бригади ім. Романа Дашкевича.

УШАНУВАННЯ ІВАНА ТРЕЙКА, ГЕНЕРАЛА-ХОРУНЖОГО УПА

"Без перебільшення, це був історичний день і для мене, і для нашого краю, – написав у ФБ депутат Вінницької обласної ради Володимир Барцьось, – вперше за роки незалежності на Вінниччині на офіційному рівні вшановано нашого земляка, легендарного отамана УНР і генерала-хорунжого УПА Івана Демидовича Трейка – у його рідному селі Старостинцях Погребищенського району на День Незалежності України урочисто відкрито меморіальну дошку.

Шлях до цієї події був повний перешкод, але ще більшими є щастя і радість від втілення мрії у життя. Ця подія об'єднала багатьох наших земляків, вшанування відбулося на одному подиху: з гарячими серцями і широкими промовама громадських діячів і влади, молоді, родичів отамана Трейка, митців, учасників російсько-української війни, з почесною вартою Збройних сил України й урочистими сальвами зі зброї на честь генерала УПА, з виступами гуртів і козачат, з молодіжним велопробігом... Емоції переповнювали всіх. Навіть дрібний дощик, якого не було тривалий час, сприйняли як очищення і благословення Неба".

Автор дошки – скульптор Анатолій Бурдейний з Вінниці. Кошти на її виготовлення виділили Старостинська сільська рада і депутат сільської ради Борис Ставнійчук. Захід організовано за підтримки Погребищенської райдержадміністрації та районної ради, Старостинської сільської ради та Вінницького обласного молодіжного центру "Квадрат". На початку урочистого мітингу вокально-інструментальний ансамбль "Оберіг" з Донецького наці-

онального університету ім. Василя Стуса виконав гімн ОУН і водночас марш новітньої української армії "Зродились ми великої години".

Ведуча заходу Ніна Бегас розповіла присутнім головні віхи життєпису отамана Івана Трейка (17.04.1898 – 18.07.1945), який воював за волю України проти денікінців та більшовиків на території Бердичівського, Сквирського та Білоцерківського повітів Вінниччини, Київщини і Житомирщини аж до 1925 року. Іван Трейко – отаман, розвідник, на еміграції – учасник гетьманського руху. З початком Другої світової війни стає членом штабу УПА-Поліська Січ. Від 1943 року в УПА Роман Шухевича, де очолював військову розвідку ВО "Заграва" і ВО "Тютюнник". Загинув у бою з відділом НКВД між селами Сторожовом і Городнищею на межі Житомирщини і Рівненщини.

Відкрили меморіальну дошку ініціатор вшанування – депутат Вінницької обласної ради Володимир Барцьось, старостинський сільський голова Юрій Філіповський, родич Трейка – Іван Миколайович Мазуркевич (син Соломії Трейко). Слід зазначити, що всю Трейкову родину Москва репресувала. Почесна варта з військовослужбовців Вінницького гарнізону ЗСУ вишукувалася у парадному строю і віддала честь генералові УПА Іванові Трейку салютними сальвами зі зброї. На заході виступили Володимир Барцьось, Юрій Філіповський, Іван Мазуркевич, голова Погребищенської районної ради Сергій Волинський, погребищенський міський голова Анатолій Білик, керівник Спілки учасників АТО Погребищен-

ського району Микола Маценко, депутат Погребищенської районної ради Сергій Скарбовійчук (родом із Старостинців), журналістка Зоя Загородна (мешканка села), керівник відділу національно-патріотичного виховання Вінницького обласного молодіжного центру "Квадрат" Андрій Мельничук.

Випускники Тульчинського коледжу культури і мистецтв імені Миколи Леонтовича, жителька села Білашків Погребищенського району Марина Мельник зачитала вірш "Україно моя", учасниця школи Бойового гопака ім. гетьмана Івана Кулаги Маргарита Кравчук із смт Турбова Липовецького району продемонструвала навички українського бойового мистецтва.

У цей день молоді сусіднього села Гопчиці, яке щедро давало повстанців до загону отамана Трейка, провела велопробіг на чолі із сільським головою Романом Прилучком за маршрутом Гопчиця – Погребище – Старостинці – Гопчиця, присвячений Іванові Трейку та 29-й річниці Незалежності України. Участь в урочистостях взяли українці з Вінниці, Гнівані, Вінницького, Липовецького, Літинського та Погребищенського районів, учасники ГО "Молода Подільська Січ", ГО "Оберіг", студенти Вінницького національного технічного університету, Донецького національного університету ім. Василя Стуса, Вінницького торговельно-економічного університету, відділу українознавства Вінницької академії неперервної освіти, учасники рою імені Івана Трейка Погребищенської ЗОШ № 2, який представляв Вінницьку область на Всеукраїнській патріотичній грі "Нащадки вільних" у місті Очакові Миколаївської області.

Представники громадськості, влади, молоді виступали зі словами вдячності, спогадами, згадками про це село, вихідців з якого називали трейками або трейківцями, тобто відчайдушними і завзятими козаками. За свідченнями чекістів, близько 2 тисяч місцевих мешканців району і сусідніх повітів були учасниками руху, який ініціював Іван Трейко. Поки вдалося віднайти лише десятки імен наших борців. Це селянські сини, які взяли до рук зброю, щоб захистити рідний край від окупантів. Сьогодні ми віддаємо їм належну шану. Хай пам'ять про Івана Трейка завжди свято оберігається нащадками, а його життя і подвиги будуть взірцем служіння Україні для молодого покоління та всіх українців.

Козакам слава!

Історичний клуб "Холодний Яр"

ЗУСТРІЧ У МАЛИНІ

12 серпня в м. Малині на Житомирщині, у парку ім. Миколи Миклухо-Маклая відбулася презентація книги Романа Ковалю "Житомирщина в боротьбі". Книга висвітлює перебіг українсько-російської війни в 1917 – 1920-х рр. на території сучасної Житомирської області та повертає із забуття імена синів і дочок краю, які відстоювали незалежність і передали наступним поколінням у спадок силу людського духу та заповіт боротьби за національну Україну.

Краєзнавець Володимир Святенко вважає, що в цій книзі житомирчан представлено національним ідеалом українства. "Бо такими вони були", – додає автор видання.

Провідна сюжетна лінія книги впливає з її назви – це боротьба за національне визволення України на території Житомирщини. Роман Коваль розповів і про малинчан, зокрема про старшин Армії УНР Йосипа Барцала та Антіна Романченка, випускників додебрадської академії, та про отамана Олександра Цюпу (Лисицю), який загинув на території Малинщини.

Для читача Ірпінського краю ця книга особливо цікава тим, що містить спогади про подвиги нашого земляка отамана Орлика.

Праця ґрунтується на документах із ГДА СБУ і ЦДАВО України, спогадах вояків Армії УНР, учасників повстансько-партизанського руху та їхніх нащадків.

Меченатами видання стали земляки – голова Брусилівської об'єднаної територіальної грома-

ди Володимир Габенець та ГО "Рідний дім – Брусилівщина" (голова Олександр Нікітчин).

Роман Коваль також представив книгу "Жінки у Визвольній війні. Історія, біографія, спогади. 1917 – 1930". У списку учасниць Визвольної боротьби автор подав понад чотири сотні імен, зазначаючи, що цей перелік ще не повний.

У презентації взяли участь малинський міський голова Олексій Шостак та начальник відділу культури Олена Журович. Високо оцінили презентовані видання письменник Василь Сташук, видавець, ветеран батальйону "Азов" Марко Мельник, голова ГО "Рідний дім – Брусилівщина" Олександр Нікітчин, директор Малинського краєзнавчого музею Василь Тимошенко та краєзнавець Володимир Олексієнко. Жвавий інтерес учасників презентації викликали й інші видання Історичного клубу "Холодний Яр" та Видавництва Марка Мельника.

Директор Мирчанського НВК ЗОШ Радомишльського району Руслан Майстренко та краєзнавець Валерій Фісун представили своє дослідження "Радомишль. 1918 – 1923. Життя на межі смерті".

Співав народний ансамбль бандуристок "Любава".

Радіємо, що повертаються імена борців за національне визволення Рідного Краю. Козакам слава!

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ, директор Ірпінського історико-краєзнавчого музею

ЛИЦАР ІЗ ВЕЛИКОГО БУРЛУКА

4 серпня 2020 р. відбулося урочисте відкриття на стіні Великобурлуцького краєзнавчого музею меморіальної дошки Валентині Сім'янець, бунчужному 3-ї (Богданівської) сотні полку Чорних запорожців, лицареві Залізного хреста, скульпторів.

Участь у заході взяли великобурлуцький селищний голова Віктор Терещенко, голова ГО "Світанок", співзасновник проєктів "Декомунізація. Україна" та "Мова. Харків" Вадим Поздняков, а також начальник Північно-східного міжрегіонального відділу Управління забезпечення реалізації політики національної пам'яті в регіонах Марія Тахтаулова, онука В. Сім'янцева Віта Львівна Келеберда та інші.

Почесне право відкрити дошку було надано ініціатору її встанов-

лення Вадимом Поздняковом та селищному голові Вікторові Терещенку.

Присутні вшанували хвилиною мовчання світлу пам'ять воїна-митця Валентина Івановича Сім'янцева та всіх героїв, які загинули в боротьбі за свободу українського народу. До меморіальної дошки лягли квіти.

БІЙ ОТАМАНА ОРЛИКА ТРИВАЄ

21 серпня в бібліотеці селища Гостомеля на Київщині відбулася презентація нової книги Валентина Собчука "Хата отамана".

Валентин Собчук – член Національної спілки письменників України. У його творчому доробку – три десятки прозових і поетичних книг. На написання історичної повісті "Хата отамана" його надихнула документальна книга Романа Ковалю "Отаман Орлик". Дія твору відбувається в 1920-х рр. і в наш час. Наші сучасники йдуть у селище Гостомель, де збереглася хата легендарного ота-

мана Орлика (Федора Артемьєва). Один із них, Левко Спас, розмірковує, що сутічка, у якій Орлик дістав тяжке поранення, була не останнім боєм отамана. Останній бій отамана Орлика триває і нині. Його продовжують нові покоління. На Сході України знову точиться війна за незалежність нашої Батьківщини. Ворог усе той же – Москва. Отаман Орлик воював у реальному житті й продовжує боротьбу на сторінках книг, відтепер і в художній книзі. Подвиги героїв української минушчини наснажують сучасних оборонців України.

Видання також містить повість "Рота № 9", у якій Валентин Собчук, ґрунтуючись на власних спогадах, зобразив ідіотизм служби в радянській армії.

Анатолій ЗБОРОВСЬКИЙ

ВШАНУВАННЯ ХОЛОДНОЯРЦІВ

25-ті вшанування героїв Холодного Яру обов'язково відбудуться, але не цього року. Ми планували провести їх спочатку у квітні, потім у вересні, але продовження карантину через загострення епі-

демії коронавірусу кардинально змінило наші плани.

До зустрічі в Холодному Яру наступного року!

Історичний клуб "Холодний Яр"

УКРАЇНЦІ – ВОЙОВНИЧІЙ І РІДНІЙ ВИЙШЛА ДРУКОМ КНИЖКА РОМАНА КОВАЛЯ “ЖІНКИ У ВИЗВОЛЬНІЙ ВІЙНІ: ІСТОРІЯ, БІОГРАФІЯ, СПОГАДИ. 1917 – 1930”. ПРОПОНУЄМО ПЕРЕДМОВУ АВТОРА

У 1937 р. графік Павло Ковжун у статті “Українська жінка в огні революції” висловив здивування, що за 20 літ так мало зроблено, щоб зберегти спогади про події 1917 – 1920-х років. А вони ж, хоч і яскраві, помалу забуваються. “Ми зробимо величезну кривду наступним поколінням, коли не передамо їм того, що ми бачили, що ми пережили, що ми знаємо про ті часи й події”, – писав колишній працівник Інформбюро Сірої дивізії Павло Ковжун.

Особливо великої кривди завдано жінкам-революціонеркам, жінкам-воєнкам, таке враження, що вони не брали участі “в найбільшому національному і соціальному зриві” нашого народу. А українська жінка “умирала на полі бою, вмрала в льохах денікінських контррозвідок, в льохах чрезвычайок. Щоб історія зберегла імена тих героїнок, треба вже працювати, треба вже збирати дані про них, не гаючи ні хвилини. Треба найменшій подорожці збирати і записувати, просити про спогади учасниць Визвольного руху, які з багатьох причин цього не роблять і не зроблять без спонукання їх до цього”.

За наступні півстоліття зроблено ще менше. Звичайно, катастрофічну роль тут відіграли Друга світова війна, поразка в ній України, Голодомор 1946 – 1947 рр., продовження страшних російських репресій, які брехливо-делікатно називають сталінськими... Багато українців назавжди пропало, а з ними і пам'ять про Визвольну боротьбу, мільйони ж українців, нажахані апокаліптичним терором, на десятиліття міцно стулили уста. Й не передали нам той скарб знань про найкращих, який мусили передати.

І за 30 років нашої державності небагато зроблено в цій ділянці. Як не соромно визнати, але ця книжка, по суті, є першою спробою зібрати і систематизувати нариси і спомини про славі імена наших козачок та сестер милосердя, які вміли і воювати, і гоїти рани.

От образ ангела з рушницею. Циту уривок із розповіді “Сестра-воєк Тіна Пекарчук”: “Перехід річки був важкий, «мости понищені, треба брати брід, не знаючи, де його шукати, та маючи ворога за берегом. За рікою ліс, ворог захований, обстрілює нас, – описувала бій Тіна. – Шукаючи охорони, ми посунулися у напрямі невисокого валу над берегом. Слабо він міг нас охоронити, але ми мусили стергтися якомога нових пошкоджень, бо санітарної служби, ліків і перев'язочного матеріалу у нас не було. А вже була в уніформі і, хоч ще видужувала [від тифу], шла в передній лінії. Як оце ми лежали поза тим невисоким валом, обидва мої найближчі товариші-сусіди були поранені пострілами». Той, що був праворуч, дістав кулі в руку і ногу, а той, що зліва, – в

вищих потягів. “Потужний вибух струснув околиці. З чорними клубами диму відлетіли до пекла російські душі. Розлючені більшовики одразу ж кинулися шукати винуватця. За чверть години всі шляхи та виходи біля станції були вже перекриті червоноармійцями. Зрозумівши, що через ворожий кордон не прорватись, Євгена витягла револьвер. Постріл обірвав молоде українське життя”.

А ось, здавалось би, малий епізод із життя героїчної Марії Бесарабенко-Трейко. У 1921 р. вона була зв'язковою Повстансько-партизанського штабу Юрка Тютюнника, зокрема до волинського отамана Петра Филоненка. Наприкінці червня 1921 р. в с. Барашах (тепер Ємільчинського р-ну Житомирської обл. – Ред.) Филоненко і Марія несподівано зіткнулися з “місцевим начальником «продналого», який собі на лихо вирішив перевірити документи. “Не встиг Филоненко дістати посвідку, як Марія двома пострілами вбила нахабу”.

6 березня 1918 р. під час пекельного бою за Глухів, “серед цього жахливого пекла, гуку, тріскоту являється дві сестриці-жальниці – студентка Ніна Крагавицька і семінаристка Софія Ярошинська (...) підбігають до раних, виймають газові перев'язки, перев'язують рани та серед найбільшої небезпеки пораються аж до пізньої ночі”. Вбили їх більшовики...

Ще одна героїня – санітарний шеф Козацького загону ім. Гонти Ірина Шмігельська-Климкевич. “Найбільшу радість мала п. Ірина, коли приходив приказ наступати, – стверджував поручник Степан Шах. – І вона ні одного, мабуть, наступу не пропустила. Раз навіть під Яновом попала у польський полон, але поляки відпустили її на просьбу раних польських жовнірів, яких вона також перев'язувала на полі битви”.

В одному тільки бою (біля шосе Жовква – Куликів) Ірина зі своєю подругою Марійкою Махницькою надала допомогу 30 пораненим воєнкам Галицької армії і організувала їхню транспортування до польового шпиталю. А боїв тих було безліч. “Шоби згадати про бої, в яких п. Шмігельська брала участь, – за свідчував Степан Шах, – то згадати годиться у хронологічному порядку такі після місцевостей: Бруховичі (тут і далі правильно: Бруховичі. – Ред.), Лиса Гора (між Бруховичами та Голоском), Куликів, Нове Село, Ярина, Страдце, Великополе, Гартфельд, Речичани, Каменобрід, відтак у маю [1919 р.] під Белзом, опісля, під час відвороту, – коло місцевостей Плуґів, Нуще, Обарінці, Бзовиця, Іванівка, Тереволь, Чортків, Вигнанка й в усіх боях за Збручем. На Українці брала участь при здобутті Винниці, Калинівки, Бердичева, Києва і т. д.”.

І хто знає про українську героїню Ірину Шмігельську, і чи вшановано її пам'ять? Чи віддано шану Марічці Махницькій? Подвиг їх не тільки не оцінено, їх забуто, зневажено нашим безпам'ятством!

У час відступу з-під Києва до однієї з частин Галицької армії приєдналася дівчина.

– Піду з вами, – тільки й сказала. А коли всі допитували, хто вона, відкіля, то мовчала мов камінь. Тільки ми й знали, що трьох її братів пішло з Петлюрою, батько ще у японській війні погив, а вона – мов білина в полі.

– Буду вам помагати чим захочете. Біля хорих буду заходитись, про ворога розвідувати буду, усе, що прикажете”.

Читайте про неї у спогаді Марії Бездольної “Сестра Мара”.

“В складі [Буковинського] кур'я брала участь в усіх боях на передовій проти більшовиків і денікінців” бувовинка Марія Люк (Жихович). “Поранена в ногу і відправлена до Кам'янецького шпиталю”. Поранили в бою й Олену Шувалову-Липовецьку, сестру-жальницю Армії УНР. А Олена Мельничук як сестра-жальниця була під Крутами у січні 1918 року.

Ось свідчення подільської повстанки Тетяни Михайлівської-Цимбал: “Закутавали [росіяни] й бібліотекарку з «Просвіти» – молоденьку гарненьку Ніну Камінську. Розстріляли кривну пані Будної – Олександру Будної – і її товаришуку з Кубані Сіму Бачинську”...

А от повідомлення Української телеграфічної агенції: “5 червня, під час бою з ворогами у села Великі Волковці (Вовківці. – Ред.), був ранений кулею від рушниць

козак кулеметної команди Харківського слобідського полку, котрий в дійсності – панночка. Родом вона з м. Ізюма, скінчила там гімназію і під час повстання вступила під видом козака до Слобідського харківського полку. Весь час несла вона всі бойові труди, служила нарівні зі всіма козаками”.

А козак полку Чорних запорожців Марко? Та це ж Марія Стовбуненко-Заїченко! Освіту здобувала в Парижі в школі Св. Серця, потім у Пруссії, Австро-Угорщині та знову в Парижі. А стала воєчкою отамана Дмитра Соколовського. Отоварила і в кінному полку Чорних запорожців як “козак Марко”. А коли опинилася на еміграції, разом із чоловіком Олександром на початку 1920-х, попри скрутні матеріальні обставини, навчалася у Краківській академії мистецтв. Дуже хотіла стати скульптором.

Харитина Пекарчук (Ізбицька) теж пішла до війська як козак. До Українського маршового батальйону 34-го запасного полку її записали як Степана Книшенка. “Далеко не всім було відомо, що я дівчина, – оповідала Тіна. – Чоловіки спершу були насторожені, але труднощів ніяких не робили, а в скорому часі стали моїми найкращими друзями. Тоді вже не кликали мене Степаном, тільки Тіною, тому й тим іменням по сьогоднішній день дорожу. Правда, декому з нових довелось інколи заїхати поза вуха, але в цілому проблем не було. Осталися тільки найкращі спогади, бо як хтось і пригадав коли-небудь, що я жінка, тоді виявляв більше оглядності й уваги, здержував других від брудної мови, прийняв заувагу, а навіть і кару від мене, бо знав, що я обстоюю тільки правду”.

У боротьбі за Українську державу полька Харитина Пекарчук переродилася на українку, “гайдамачку” (її власна оцінка). Вона, козачка кінної сотні Мазепинського полку, свою національність завжди подавала як українську, а віру – як православну.

А про білоруску Марину Нестеренко чули?

Сестра-жальниця, підпільниця, перекладачка Надзвичайної української місії при Головному управлінні Генерального штабу Армії УНР, учителька. Народилася в сім'ї князя Олександра Оболенського. Її батько був противником царського абсолютизму, сповідував ліберально-демократичні погляди. Любтева революція застала Марину Нестеренку в Києві. Під її впливом вона стала українською патріоткою. Вважала, що в цьому немає нічого дивного, адже російські князї роди здебільшого з України, з Києва, це все нащадки київського князя Володимира Мономаха. “Я тільки вернулася до свого краю і народу, з якого вийшли мої предки”.

Марина Нестеренко “виховала для України двох синів”, а як людина була “широю вдачею та добродушним серцем”, прямодушна, проста, рішуча, безстрашна і незалежна. “Любила в людях правдивість, ненавиділа всяке плазунство, безхребетність, безхарактерність”. До кінця залишилася українкою, не втратила бадьорого оптимізму. Вона “з чистого ідеалізму возлюбила Україну, за неї боролася і жила вірою, що прийде час волі українського народу”.

Українувалася і полька з Винниці Юзефа, у замійжі Лисогор. Вона, учасниця Другого зимового походу, врятувала від полону важко пораненого чоловіка, полковника Степана Лисогора, та кількох козаків. Юзефа (або Йосипина) вміло організувала оборону від переслідування будівників після трагічного бою під с. Малими Міньками і, врешті, на санках відірвалася від погоні. “Я тримала в руці револьвер, – пізніше оповідала Йосипина, – з наведеним курком. Прийняла тверде рішення, що ні мене, ні чоловіка більшовики в свої руки не дістануть”.

Німкеня Тереза Алмазова (Кохель) в автобіографії зазначала: “Спочатку революції я спочувала визвольному руху українського народу, скерованого проти окупантів більшовиків та взагалі проти росіян, а тому в квітні місяці 1920 року, довідавшись, що Український Чорноморський полк мусить повстати проти влади більшовицької, я вступила в цей полк сестрою жальницею”. У заяві до ректорату подебрадської академії Тереза висловлювала радість, що “чим могла допомагала україн-

ському народові в його визвольній боротьбі”.

Німкеня Генрієтта Ган була зв'язковою Повстансько-партизанського штабу Юрка Тютюнника. Її квартира в Боярці використовувалася кур'єрами ППШ на шляху до Києва. Під час несправедного суду вона заявила, що мстилася за чоловіка, якого більшовики розстріляли, що і зараз непримиренно ставиться до окупаційної влади. Генрієтта Ган “заявила, що вона німка, але батьківщиною вважає Україну”. У судовому засіданні кинула в обличчя суддям: “Як чужинці можуть судити українців на Україні!”

Галина Журба за батьком була полькою. Її мама, хоч і українсько-го роду, спольщилася. Справжньою вчителькою української мови та народних звичаїв для неї стала проста сільська дівчина Тетяна. В автобіографічній повісті “Далекий світ” Галина Журба напише про генетичний зв'язок “польського панства” з українськими прапрадідовськими традиціями, що будить у серцях гомос крові. “Хоч продали свою національність, пополячили заради маєтків, кар'єри, – писала Галина Журба, – кров, раса лишилися українські. Та не тільки раса, але й вдача, родові традиції. Польського в них було тільки, що мова та римо-католицтво. Сміялись, співали, сварилися та плакали по-українськи”.

Галина Журба стала українською письменницею, а в січні 1918 р., за свідченням Павла Ковжуна, “була в боях коло «Арсеналу» в Києві, нехтуючи життям, носила мішки динаміту для українських частин”.

Наприкінці передмови хоча нагадати її до нас послання. “Героїчність – це не чеснота, – писала Галина Журба. – Це вдача, як буйність чорнозему, як співчий голос, як почуття правди. Життя дано людині для здійснення її приреченості. Для змагань і перемогань. Життя як смолоскип, що запалює і згоряє саможертвним полум'ям на жертвнику Батьківщини і Волі”.

Як тут не згадати вірш однієї з героїнь нашої книги Олени Теліги, яка народилася під Москвою, виростала в сім'ї “справжнього” російського професора, у російському середовищі. І тільки в Подєбрадах, під животворним впливом старшин Армії УНР Михайла Теліги, Леоніда Мосендза, юного Василя Куриленка та самого українського середовища подебрадської академії, вона зрозуміла, хто є насправді. І ось її слова, звернені до нас, чоловіків:

Гойдайте ж кличний дзвін!

Крешіть вогонь із кремлів!

Ми ж, радістю життя вас напоївши вщерт,
Без металевих слів і без зігнать даремних
По ваших же слідах підемо хоч на смерть!

Читаючи ці слова, згадуємо сестру милосердя полку ім. Максима Залізняка Віру Пеншечко, яка під час Першого зимового походу не тільки йшла слідом за героями-козаками, а й сама поривалася їх до бою. Не раз у критичну мить сідала вона на коня, “добувала шаблю, розпускала коси й зверталася до козаків: «Хлопці! А ну, хто з нас баба – я чи ви?! За мною! В атаку!» і своїм завзяттям поривала перемучених воєвків до шаленого зусилля й до перемоги”.

Ось такі наші жінки українські. Саме таких любимо, шануємо і звеличуємо.

І хочемо до них хоч трошки дотягнутися.

Безмежна подяка їм і вічна любов!

Висловлюю сердечну подяку Владиславові Карпенку та Юрію Юзичу за те, що допомогли повернути у свідомість українського народу сотні краших його дочок, які вміли і воювати, і гоїти рани. Козачкам слава!

Роман КОВАЛЬ

УВАГА! Формат книги великий (84x108/16), стор. 432.

Ціна 370 грн. (без вартості пересилки). Нам найзручніше пересилати “Новою поштою”.

Замовляти можна на сайті <https://otamania.in.ua> та сторінках автора у ФБ: Роман Коваль, Роман М. Коваль, Roman Koval, також за адресою: kovalroman1@gmail.com Замовляйте книгу для себе, своїх друзів та рідних!

На світліні – Оксана Герасим'юк із книгою “Жінки у Визвольній війні”.

ПРОДОВЖУВАВ БОРОТЬБУ ДО ВЕСНИ 1933-го

дуся. Найперше мене вразив його погляд – я не побачив в ньому ні страху, ні каюття...

В обвинувальному висновку, затверженому заступником начальника Вінницького обласного ГПУ Ізвєковим, перелічено "злочинні" вчинки Павла Іванюти (далі в перекладі з російської): "На підставі матеріалів, що надійшли в Козятинське райвідділення ГПУ, матеріалів про антисоціальну діяльність мешканця с. Сокильця Іванюти Павла Семеновича останній був заарештований і притягнений до слідства за ст. 54-10 КК УРСР.

Проведеним слідством встановлено: обвинувачений Іванюта П. С. у минулому був великим куркулем і експлуататором найманої робочої сили. Під час перебування Петлюри служив [у його армії] до моменту відступу, під час перебування денікінських частин Іванюта служив на бронепотязі та активно боровся проти красних військ; при відступі денікінських частин відступив з ними і повернувся лише через 5 місяців. Під час оперування банд підтримував тісний зв'язок з ними, постачав харчами, переховував від переслідування і ремонтував їм зброю як спеціаліст.

У 1922 р. Іванюта, будучи "експортником" (селянином, якого обкладали т. зв. експериментальним податком, тобто таким, що постійно збільшувався. – Ред.), був підданий розкуркуленню. У 1926 році Іванюта, бажаючи створити собі господарство, орендував ставок, за що був позбавлений права голоду до 1929 року включно.

1927 року Іванюта придбав трактор і займався обробитком індивідуальних земель.

У 1928 р. на загальних зборах Іванюта – з питання тракторизації – казав: «...Не записуйтеся у тракторну організацію, тому що вона, крім погібелі, нічого не дасть, це проводиться для того, щоб забрати від нас землі і перетворити нас на батраків...»

Після цього з гуртом куркулів перекинув лампу, підняли крик і розігнали загальні збори.

У 1929 р. Іванюта розпродав своє господарство і, попри це, був повторно розкуркулений.

1933 року під час поширення займу сказав бригадіру: «Не ходіть до мене і не морочте мені голову. Советська влада нічого не дає мені, навіть одного золотника, і за це нічого не дам я їй. Совлада забрала в мене і в селян все: і сало, і хліб, і м'ясо, взагалі все на світі, і ми сидимо голодні, і ти прийшов ще до мене і хочеш забрати останню копійку. Нічого я не дам, і більш не прийдох!»

У 1930 р. під час м'ясозаготівлі Іванюта вперто не здавав свої податки і, коли їх вимагали від нього, казав: «М'яса ніякого вам не дам, бо не маю, виходить так, віддай, а сам сиди голодний, так, мабуть, хоче сов. влада...»

Після цього Іванюта був оштрафований у розмірі 50 карбованців, у примусовому порядку забрано від нього податок.

У 1930 р. Іванюта організував антиколгоспну волинку, зібрав навколо себе бідняків і казав: «Тепер настало наше право, нумо розгромимо колгосп і все розберемо. Адже в колгоспі все наше, забране обманним шляхом. Бий усе і всіх, якщо нам добровільно не повернуть. Навіщо нам колгоспи, вони будуть тільки нашою загибеллю, розбирайте колгоспне майно, цим самим врятуємо своє становище...»

Після цього Іванюта з гуртом селян спробував пограбувати колгоспне майно. Павло Філіпчук свідчив, що інвентар і насіння було розібрано, після чого Павла Іванюту заарештувало ГПУ.

У тому ж році Іванюта вступив до колгоспу, де продовжував свою антисоціальну діяльність. Серед членів колгоспу казав: «Колгоспи існують довго не будуть, тому що совлада скоро прийде кінець».

У 1931 р. Іванюта намагався вбити голову сільради з мисливської рушниці. «На одного гада буде менше!» – [казав], сидів у міліції і був судимий.

Пробувши в колгоспі близько 6 місяців, Іванюта, як підривник і агітатор, з колгоспу був виключений. У 1931–32 рр. Іванюта, працюючи з налагодження сільськогосподарського інвентарю і ремонтуючи перед збиральною компанією двигун, вночі насипав у підшипники бите скло, чим хотів зробити двигун непридатним, за що був засуджений на 4 роки, але, просидівши в допрі один місяць, якимось чином звільнився і прийшов у село. Після звільнення з допру він, пробувши в селі деякий час, пішов із села і працював слюсарем на станції Козятин.

Рідна сестра Іванюти в 1930 р. вислана на Північ як куркулька. Іванюта протягом усього часу підтримує тісний зв'язок з попами, які приїжджають з інших сіл. Іноді навіть ходив до священника с. Юзефівки (тепер с. Йосипівка, там свого часу вчителював отаман Сергій Карий-Яворський. – Ред.).

У 1932 р. Іванюта серед членів колгоспу казав: «Що ви, дурні, працюєте в колгоспі і здихаєте з голоду, мене виключили, але я тепер хоча б живу добре».

Слідчі вирішили, що "злочини" Павла Іванюти тягнуть на 10 років ув'язнення в концтаборах. Та через те, що мій прадід винним себе не визнав і на допитах заперечував усі звинувачення, особлива нарада при колегії ГПУ зменшила термін ув'язнення і постановила: "Іванюту Павла Семеновича вислати через ПП ГПУ в Північний край терміном на три роки, рахуючи термін з 3 березня 1933 року. До місяця заслання відправити етапом..." На жаль, це останнє, що мені вдалося дізнатись про свого прадіда. Символічно, що про його тяжке та героїчне життя я дізнався тепер, коли йому виповнилося би 125 років. Дорогий прадіду, ми не забудемо про тебе, твої праправнуки (мої діти) пишуться тобою та передадуть своїм дітям пам'ять про твоє життя і чин!

Владислав КАРПЕНКО
Історичний клуб "Холодний Яр"

АНДРІЙ ВАЛЕРІЙОВИЧ ГЕРГЕРТ - "ЧЕРВЕНЬ"

(22.05.1978, м. МИКОЛАЇВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛ. – 1.08.2020, ВІДЕНЬ, АВСТРІЯ)

3 серпня у Львові відбувся чин похорону військового із Львівщини Андрія Гергерта з позивним "Червень". Спершу з Андрієм Гергертом попрощалися в Гарнізонному храмі Св. ап. Петра та Павла. Далі процесія вирушила до Личаківського кладовища.

"У будь-якій ситуації Андрій був веселою людиною. Багато жартував. У якихось важких ситуаціях хлопців веселив, підбадьорював.

Був такою позитивною людиною", – каже командир батальйону імені Шейха Мансура Муслім Чеберлуєвський.

Андрій Гергерт брав участь у Революції Гідності, пішов на фронт добровольцем у березні 2014 року. Потім сам сформував 8-й батальйон. Він досить успішно воював на мариупольському напрямку, брав участь у звільненні Широкиного.

Був учасником вшанування героїв Холодного Яру.

"У нього була мрія одна – здобути волю Україні, і він мріяв про найпотужнішу країну у світі – про нашу Україну. Співчуття побратимам, дружині, матері, рідним і всім нам, бо це дуже велика втрата зараз для України. Для нас втрата. Ми не можемо передати словами", – сказала волонтерка Валентина Базелюк.

У лютому 2020 р. в Андрія Гергерта діагностували рак шлунка. Лікувався у Львові, Києві та Відні. Йому було 42 роки.

Поховали героя на полі почесних поховань.
Вічна слава!

ВСТАНОВИМО ПАМ'ЯТНИК ПЕТРОВІ БОЛБОЧАНА В КИЄВІ

Буде частково використаний постамент від демонтованого у 2008 р. пам'ятника катові України С. Косіурю. На роботу каменярів із постаментом для погруддя Петру Болбочану фінансування в органах місцевого самоврядування не передбачене. Загальна вартість завершальних робіт становить 302790 грн, з них:

1. Погруддя – 115000 грн, оплачено 30000 грн;
 2. Меморіальна дошка – 30000 грн;
 3. Стела (постамент для погруддя) – 157790 грн (сума може збільшитися на пальне для генератора).
- Загалом потрібно зібрати 272790 грн.

Громадська спілка "Музичний батальйон" започаткувала благодійний проєкт "Українська історія в камені" з увіковічнення пам'яті видатних українців у монументальних скульптурах. Одна з таких скульптур – перший в Україні пам'ятник Петрові Болбочану, легендарному полковнику Армії УНР, очільнику Кримської операції зі звільнення Криму від більшовиків.

Пам'ятник українському полководцю буде встановлено в Києві, на вулиці Січових стрільців, у сквері Петра Болбочана. Урочисте відкриття заплановане на 5 жовтня – у день народження Петра Болбочана.

Автор ідеї створення пам'ятника і співорганізатор – Історичний клуб "Холодний Яр". Скульптори – Михайло Горловий і Олександр Фурман.

Погруддя П. Болбочана вже вилито в бронзі. Виготовлено і бронзову меморіальну дошку з написом: "Петро Болбочан. Полковник Армії УНР. Визволитель Криму".

У ПАМ'ЯТЬ ПРО ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

гашення. На конверті зображено фрагмент грамоти генерала Армії УНР Михайла Омеляновича-Павленка, ескіз якої виконав художник Крижанівський. Автор поштового випуску – сучасний український художник поштових марок і ювілейних монет Володимир Таран.

Поштова марка "Відзнака Залізного хреста" випущена накладом 130 тисяч примірників. Номінальна вартість – 11 грн і відповідає тарифу на пересилання простого пріоритетного листа вагою до 50 грамів у межах України.

Поштова марка дійсна для оплати послуг поштового зв'язку на всій території України.

Нагадаємо, що Укрпошта з 2017 року випустила поштові марки на честь 100-ліття початку Української революції, 100-ліття проголошення Незалежності УНР, 100-ліття проголошення Акта Злуки УНР та ЗУНР, століття перших поштових марок ЗУНР і УНР, поштовий блок із зображенням державних печаток доби Української революції і Визвольних змагань, а також поштові марки із зображенням козака кінного полку Чорних запорожців Армії УНР та стрільця УГА.

Укрпошта заявляє про ініціативу продовження серії марок, присвячених підрозділам Армії УНР.

Андрій КОВАЛЬОВ

"ДОНБАС: РАДІСТЬ І БІЛЬ. 2014 – 2020"

ВИЙШЛА ДРУКОМ КНИЖКА РОМАНА КОВАЛЯ "ДОНБАС: РАДІСТЬ І БІЛЬ. 2014 – 2020".

роздуми айдарівця Євгена Дикого та козачки батальйону "Січ" Ірини Цвілі, сповідь снайпера з Горлівки Миколи Вороніна, уривок зі щоденника козака "Правого сектору" Сергія Табала-Севера", слово волонтерів Ганни Гарус і Аліни Косівської, художників Дмитра Бур'яна і Марини Соченко, розмову з майором Віктором Скатерним, комбатом 72-ї ОМБр ім. Чорних запорожців. Це книжка про український народ, який гідно промовляє до російського загарбника – і кулями, і мистецтвом.

У збірці представлено нариси волонтерок і журналісток Наталки Слюсар, Ірини Соломко, Ольги Омелянчук, Люби Криворот, Тетяни Виноградової, Дар'ї Цимбалюк, Тетяни Голуб, Олександрів Людченко, Ірини Ревунової, Марти Бордуляк, Тетяни Близнюк, Юлії Дембовської, Тетяни Виговської, Віолетти Киртоки, Наталії

Крісман, Лесі Порут, журналістів та волонтерів Юрія Бутусова, Павла Вольвача, Юрія Юзича, Яна Осоки, Юрія Майбороди, Михайла Ухмана, Романа Давиденка, Романа Сініцина, Олексія Вертія, Назара Приходька, Віталія Горбенка, Олексія Сороки, Артема Мірошніченка, Олексія Чупи та Костянтина Климчука.

"У книжці "Донбас: радість і біль" зібрані історії тих, хто із самого початку жив війною, – написав Михайло Стрижка, один героїв видання. – Віддав для неї найцінніше. Був готовий на все заради Батьківщини".

Слава козакам і козачкам України, яка бореться!

Роман КОВАЛЬ

УВАГА! Книжку можна придбати за посиланням: otapania.in.ua/donbas

Замовляти можна і на сторінках автора у ФБ: Роман Koval, Роман М. Koval, Roman Koval та за адресою: kovalroman1@gmail.com. Замовляйте книгу для себе, своїх друзів та рідних!

Ціна – 175 грн. (без вартості пересилки) Розсилка "Новою поштою".

Українсько-російська війна 2014 – 2020 рр. на Донбасі представлена через долі її учасників. Окрім нарисів Романа Ковалю, у книжці опубліковано спогади учасників війни – айдарівця Євгена Городничука-Триця", командира 1-ї штурмової роти ДУК "Правий сектор" Дмитра Коцюбайла (друга "да Вінчі") та його побратима "Санті" (Володимира Рєгеші), командира ОДЧ "Карпатська Січ" Олега Кудина, добровольця Євгена Карася, офіцера 9-го БТО Олександра Серпака,

ВІРНА СВОЇМ ВЕЛИКИМ ПРЕДКАМ ОСЬ ТАКІ "ФАШИСТИ"!

Не стало Тамари Гупало-Демидюк, племінниці чорноліського отамана Дениса Гупала. Вона була свідомою українкою і глибоко шанувала подвиг свого дядька.

Тамара Демидюк допомогла мені реставрувати образ Дениса Гупала, переказуючи в листах розповіді своєї мами Секлети, яка була молодшою сестрою отамана.

Тамара Демидюк писала: "Гупало Секлета (моя мама) 45 років пропрацювала в колгоспі, виконуючи як «куркулька» і сестра «бандита» найтрудніші роботи: орала, скирдувала за палички-трудодні, на які нічого не платили, та й трудодні бригадир Тюпа Єгор приписував своїм жінці та сестрам, так що робила за п'ятьох".

Тамара в дитинстві не раз плакала, коли бачила, як колгоспні посіпаки збиткуються над її матір'ю. Та й саму Тамару у школі не раз ображав учитель, водночас секретар партійної організації колгоспу. "Ти

чого так не мене дивишся? – не раз обурювався він. – Ану відвернись!" Мабуть, цей "вихователь" бачив у великих очах дівчинки докір за те, що він із друзями кривдить її маму.

Померла Секлети 1 травня 1978 року після важких мук, спричинених крововиливом у мозок. "І життя було тяжке, і смерть нелегка".

"Не гладкими стежками пішла у світ рідна холодноярського отамана Дениса Гупала, – писала Тамара Демидюк. – З лихвою вистачало і кривд, і наруги, і цькувань. Чинники більшовицької системи добре розуміли, що із працелюбних хліборобів, які сповідують віковічні традиції дідів і прадідів, які живуть у злагоді з людьми і природою, яничарів та перевертнів не виховаєш. Тому нещадно винищували їх, а в тих, хто вцілів, найпідступнішими способами намагалися витрутити почуття шани до свого роду, його добрих звича-

їв і заповітів. Так підрубувалося коріння історичної пам'яті, національної свідомості, гордості за подвиги предків, що віддали своє життя за волю матері-України. І треба визнати, що більшовикам це значною мірою вдалося. Нині не кожний з другого покоління Гупалів береже в душі пам'ять про зв'язку своїх дядьків".

На думку п. Тамари, "державна, яка належно не вшанує і навіть не реабілітує лицарів Визвольних змагань, не має майбутнього". На цю тему пані Тамара не раз писала до газети "Незборима нація". Її хвилювало, що так доводило державу не визнавати їхнього подвигу, їхньої жертви крові задля волі свого народу. Пані Тамара – одна з небагатьох, хто дочекався реабілітації отаманів Гайдамацького краю. Про це я перший повідомив її телефоном.

Померла п. Тамара 19 квітня 2018 року. А прийшла вона у світ 13 лютого 1936 року. Поховали козачку біля чоловіка і сина на Новорівнянському кладовищі в м. Кременчуці.

Завдяки Юрієві Бублику та Ростиславові Мартинюку знято телепередачу про Тамару Демидюк (Гупало), де ми можемо її бачити і чути. Передачу демонстрували на "5 каналі", є вона на моїх сторінках у ФБ.

У мене про пані Тамару залишилися найкращі спогади: тверда в переконаннях, просвітлена, вірна своїм славним предкам.

Вічна їй пам'ять!

Роман КОВАЛЬ

На світліні Анастасії Похідняк – Тамара Гупало та Юрій Бублик. Місто Кременчук, 24 січня 2017 р.

ЗГАДАЄМО "ПОДЕБРАДЦІВ"

Ц А П К О
Іван Павлович
(7.09.1896,
станція Петропавлівська
Майкопського
відділу Кубанської
області –
10.09.1967,
Нью-Йорк,
США).

Військовий і громадський діяч, отаман, учений-картограф, інженер-хімік, мікробіолог; командир кінної сотні ім. кошового Івана Сірка (Батумі, 1917), осавул Слобідського коша Вільного козацтва (1918), командир Старобільського партизанського полку (01.1919), командир Окремого кубанського дивізіону (1920), заст. голови дипломатичної місії УНР до головнокомандувача Збройних сил Півдня Росії Петра Врангеля (05.1920), командир полку Окремої кінної дивізії (1920), професор УТГІ, член УВАН (1925 – 1948), нач. штабу УВК (1942), голова Центральної упр. Українського вільного козацтва (1945), професор мікроби-

ології УТГІ (з 1945), військовий отаман УВК (1952 – 1967); звання – сотник Армії УНР, полковник (на еміграції).

Нащадок запорожця, який переселився на Кубань. Похований на Українському православному цвинтарі в Бавнд-Бруці (США).

Р О М А -
НЕНКО Антін
Васильович
(23.09.1890,
с. Пінезевичі
Радомишльського
пов. Київської
губ., тепер
с. Українка
Малинського
р-ну Житомирської
обл. –
після 1966).

Військовий і громадський діяч, інженер-агроном (20.06.1928), кооператор; нач. відділу пенсійної упр. Військового міністерства УНР, член Т-ва пасічників українських студентів-емігрантів у Празі (1923), член редакційної колегії видання "Молодий агроном" (По-

дебради), директор централі Т-ва "Сільський Господар" (Львів), редактор часопису "Хліборобський вишкіл молоді" та ж. "Хліборобська молодь" (до 1939), агроном на Холмщині, вчитель с.-г. школи в м. Холмі, культурно-освітній референт Українського допомогового комітету (Холм), співредактор часопису "Холмська земля", доцент УТГІ в Регенсбурзі (предмет – громадська агрономія, 30.11.1947), директор школи українознавства парафії церкви Св. Юрія Переможця в м. Мінеаполісі (1960); звання – адміністративний сотник Армії УНР.

**Роман КОВАЛЬ
Віктор МОРЕНЕЦЬ
Юрій ЮЗИЧ**

Енциклопедія Визвольної боротьби "Подебрідський полк" Армії УНР, т. 3.

Хто хоче придбати цей том або всі три томи, може це зробити:

Т. 1. – А – К. – 376 с. (300 грн).
Т. 2. – К – Р. – 376 с. (150 грн).
Т. 3. – Р – Я. – 504 с. (250 грн).

Цифрова колоризація – Тарас Гладенький.

ЧЕРЕЗ "НОВУ ПОШТУ" МОЖНА ПРИДБАТИ

Видання Історичного клубу "Холодний Яр" можна придбати через "Нову пошту", попередньо переказавши кошти на картку Романа Ковалю у Приватбанк: 5168 7554 4667 0339.

Переславши гроші, просимо телефоном (або через електронну адресу kovalroman1@gmail.com) замовити книжки, вказавши куди і кому надсилати книжки.

Номери телефонів 067-726-30-36, 066-211-41-85. Осць ціни без вартості пересилки:

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Ковалю – 275 грн.

"Жінки у Визвольній війні: історії, біографії, спогади. 1917 – 1930" – 370 грн.

"Донбас: радість і біль. 2014 – 2020" – 175 грн.

"Житомирщина в боротьбі" Романа Ковалю – 275 грн.

"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Ковалю – 75 грн.

"Здолати Росію" Р. Ковалю – 250 грн.

"Сумщина в боротьбі" Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича – 250 грн.

"Отаман Зелений" Романа Ковалю – 100 грн.

"Подебрідський полк" Армії УНР (т. 1) – 300 грн.

"Подебрідський полк" Армії УНР (т. 2) – 150 грн.

"Подебрідський полк" Армії УНР Р. Ковалю, В. Моренця та Ю. Юзича (т. 3) – 250 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" – 80 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса – 100 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 300 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 450 грн.

[HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/](http://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/)

У редакції через "Укрпошту" можна придбати такі книги: (ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

"Жінки у Визвольній війні: історії, біографії, спогади. 1917 – 1930" – 410 грн.

"Донбас: радість і біль. 2014 – 2020" – 210 грн.

"Житомирщина в боротьбі" Романа Ковалю – 315 грн.

"Батькам скажеш, що був чесний" Романа Ковалю – 315 грн.

"Здолати Росію" Романа Ковалю – 290 грн.

"Сумщина в боротьбі" Р. Ковалю, В. Моренця та Ю. Юзича – 275 грн.

"Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби" Романа Ковалю – 110 грн.

"Подебрідський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 325 грн.

"Подебрідський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 175 грн.

"Подебрідський полк" Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 3) – 275 грн.

"Отаман Зелений" Романа Ковалю – 135 грн.

"Крізь павутиння змосковщення" Романа Ковалю – 110 грн.

"Історія України-Русі" Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 130 грн.

"Тиха війна Рената Польового" Романа Ковалю – 350 грн.

"Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею" Романа Ковалю – 525 грн.

Книжки можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Ковалю, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 20, пом. 14, Київ, 03049.

"Незборима нація" – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

ОСЬ ТАКІ "ФАШИСТИ"!

Коли німці в 1941-му прийшли в село, то колгосп у Ліщинці як підприємство не розпустили – щоб простіше було збирати урожай для забезпечення армії. Проте і людям роздали землю. Катерина Дідковська казала, що їм дали 4 га землі, а восени привезли стільки пшениці, що її не було де зберігати, тому довелося просто виспати її посеред хати.

Катерині Дідковській було 13, вона вже ходила на ферму, допомагала доглядати корів. Робота була чітко регламентована. Старшим на фермі був місцевий житель, який і за комуністів, і за німців намагався вислужитися. Одного разу він зібрав жінок, сказав, що після того, як вони подоять корів, мають ще гнати їх на пасовисько. Жінки обурилися, казали, що їм треба додому дітей нагодувати. "Тоді я доповім управляючому, що ви не хочете працювати", – сказав дядько.

І ось на ферму бричкою приїхав німець із жінкою-перекладачкою. Усі дуже перелякалися, думали, що їх постріляють, а мала Катерина з переляку залізла під коров'ячий жолоб.

Німець поцікавився, чому жінки не хочуть працювати. Ті відповіли, що не проти, але після того, як вони подоїли і помили корів, хотіли піти додому нагодувати дітей, а їх змушують пасти корів.

Німець сказав старшому, що жінки свою роботу виконали, тепер вони вільні, а пасти корів мають лише чоловіки і обов'язково на конях. Перепитав, чи той зрозумів.

Коли жінки побачили, що їх ніхто не збирається карати, давай просити німця виписати по маленькому поросяті – свиноферма була в сусідньому селі. Німець тут же виписав жінкам накладні на поросят.

Мала Катерина, що з-під жолоба за всім спостерігала, вилізла і собі попросила порося.

Німець здивовано перепитав у жінок, хто це така. Вони сказали, що ця дівчинка їм допомагає доглядати корів. Потім німець подивився на ногу дитини, закутану мішковою. Запитав, що в неї за болячка (на ногу наступила корова). Потім повів Катерину до своєї брички, витягнув аптечку, обробив рану, забинтував і відправив її додому. Наступного ранку Катерина мати Наталка разом з іншими жінками пішла в сусіднє село за поросятами. Осць такі "фашисти" були!

Цю історію моя мама, Катерина Трохимівна Фастовець (у дівоцтві Дідковська), розповіла мені перед смертю.

Віктор ФАСТОВЕЦЬ

ЧЕКАЄМО В НАДІЇ ПРИВІТАТИ

Триває процес призначення Кіта Дейтона на посаду Посла США в Україні. Його кандидатуру 5 травня висунув президент США Дональд Трамп.

Українці важливо, що під час виступу в Конгресі Дейтон сказав, що підтримує зусилля щодо збільшення допомоги США Україні. Він також сказав, що згоден з оцінками того, що президент Росії Володимир Путін намагається дестабілізувати Україну.

"Україна вже сорок років є частиною мого життя, – продовжив Кіт Дейтон. – У 1970-х я вивчив російську мову і закінчив Інститут з вивчення Радянського Союзу Сухопутних військ США. Я ніколи не забуду свою першу зустріч з українцями та їхньої глибокої гордості за свою історію та культуру, усвідомлення неймовірних страждань, яких завдавали українському народу іноземні держави протягом усієї історії."

Невдовзі після того, як я приєднався до Центру Маршалла, Революція Гідності повернула Україну на перший план моїх дипломатичних обов'язків. Натхненний прагненням до демократії та свободи протестувальників на Майдані, Центр Маршалла розпочав комплексну програму допомоги Україні...

**Слухайте,
дивіться і читайте:**

[youtube.com/c/ХолоднийЯр](https://www.youtube.com/c/ХолоднийЯр)

<http://otamania.in.ua>

<https://facebook.com/NezborymaN>

<https://facebook.com/KholodnyiYar>

Сердечно дякуємо за підтримку газети "Незборима нація"!

Ігор СМЕТАНСЬКИЙ
(Калуш) – 400 грн.
Тарас СИЛЕНКО
(Київ) – 500 грн

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Р. Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу ХХ ст. Ця газета – про долі УСС, вояків Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, вояків АТО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу.

Наш індекс – 33545.
Індекс 87415 – для передплатників Донецької та Луганської областей.

Ціна на півріччя – 44.56 грн.

**Редактор
Роман Коваль**

**Верстка
Олександр Литвин**

**Коректор
Надійка Овчарук**

Інформаційне забезпечення
**Микола Владзімирський,
Владислав Карпенко,
Люба Криворот**

Технічний директор
Максим Селюзкін

Адреса для листування
03049, Київ, вул. генерала Геннадія Воробйова (Курська), буд. 20, пом. 14.
Тел./факс: 242-47-38
kvalroman1@gmail.com
Редакція залишає за собою право редагувати та скорочувати тексти.

Видання зареєстровано 28.12.1993 р. у Державному комітеті України у справах видавництва, поліграфії та книгорозповсюдження.
Серія КБ №325.

Наклад 1100 примірників.
Видруковано 28.07.2020 р.
ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед"
Номер замовлення 2010307

**Засновник
Роман Миколайович Коваль**